

YUSİF SƏMƏDOĞLUNUN YARADICILIĞINDA AZƏRBAYCANÇILIQ IDEOLOGİYASI VƏ MİLLİ-TARİXİ YADDAŞ MƏSƏLƏSİ

Azərbaycançılıq dövlət müstəqilliyini əldə etdikdən sonra həm Azərbaycanda, həm də bütün dünyada yaşayan azərbaycanlılar üçün əsas ideologiyadır. Ulu Öndər Heydər Əliyev azərbaycançılıq ideologiyasını milli mənsubiyyətini, milli-mənəvi dəyərlərini qoruyub saxlamaq, eyni zamanda, onların ümumbəşəri dəyərlərlə sintezindən, inteqrasiyasından bəhrələnmək və hər bir insanın inkişafının təmin olunması kimi izah etmişdi. Milli mənsubiyyətin, milli-mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanmasında ədəbiyyatın isə hər zaman müstəsna rolu olub.

Azərbaycançılıq ideologiyası öz milli-fəlsəfi dünyagörüşünü bədii əsərlərinə uğurla tətbiq etməklə kifayətlənməmiş, xalqın ən dar günlərində, müstəqillik və azadlıq uğrunda mübarizə meydanlarında iştirak etmiş Y.Səmədoğlunun əsərlərinin əsasında durur. Azərbaycançılıq milli dövlətçilik təfəkkürü ilə sıx bağlı olan milli ideologiya və milli ideya olmaqla yanaşı, həm də ədəbi estetik təlimdir. Yazıcının roman və hekayələrində bu təlimin təlqin və təbliği çox güclüdür. Yusif Səmədoğlu yaradıcılığında Azərbaycançılıq ideologiyasının nə qədər yüksək və önəmli yer tutduğunu şair Barat Vüsal belə izah edir: "Onun üçün iki Azərbaycan vardı: bir yolun əvvəlindəki Azərbaycan, bir də yolun sonundakı Azərbaycan! (Bir Yusif Səmədoğludan keçib gedən Azərbaycan, bir də Yusif Səmədoğludan gələn Azərbaycan). Yusif yolun əvvəlindəki Azərbaycanda yolun sonundakı Azərbaycan uğrunda vuruşurdu...Yusifin irili-xırdalı əksər əsərlərinin bir qəhrəmanı var. Bu qəhrəmanı düşündürən bir-cə mətləbdir - Azərbaycan! Bu qəhrəman qorxmazdır - Azərbaycan amalıyla, Təbriz dərdiylə dolu qəlbiylə! Bu qəhrəman həm də qorxur: - Simurq quşuyla ola bilməməkdən. Təbrizə doğru yol tutmamaqdan, Azərbaycanda ola-ola Azərbaycan olmamaqdan!" [2, 7]. Y.Səmədoğlu öz bədii nəsrində həyatı mövzular qələmə almış, dövrünün mühüm məsələlərinə toxunmuş, mənəvi-ictimai problemləri ön plana çəkmiş, yaşadığı mühitin eybəcərliklərini ifşa etmiş və tənqid hədəfinə çevirmişdir. Onun əsərləri bütün dövrlər üçün aktualdır, bunun səbəbi azərbaycançılıq ideyası əsasında qurulmasıdır. Hələ sosializm cəmiyyətinin, avtoritar rejimin ən şiddətli çağlarında sovet ideologiyasının prinsiplərinə zidd olan əsərlər yazacaq qədər cəsarətli olan Y.Səmədoğlunu həmişə mənsub olduğu xalqın taleyi, mənəviyyatı düşündürmüşdür. Yusif Səmədoğlunun müxtəlif əsərlərinin bir-biri ilə mətnlərarası münasibətlərdə olmasını təmin edən məqamlardan biri də, onun roman və hekayələrində sənətə bağlılıq, ictimai nöqsanların tənqidi, milli tarixi yaddaşa sadiqliyin, Azərbaycançılıq düşüncəsinin fəal yazıçı mövqeyindən bədii təəcəssümünün güclü olmasıdır. Bu fikir yazıcının romanları, "220 nömrəli otaq" (1960), "Qalaktika" (1973) kitablarındakı hekayələri, bir qədər sonra çap etdirdiyi "Astana", "İncə dərəsində yaz çağ" hekayələri haqqında da keçərlidir. "Qətl günü" romanı istər ideya mövqeyi, istər məzmun-mündəricəsi ilə Y.Səmədoğlunun azərbaycançılıq mövqeyinin bədii tərənnümüdür.

Y.Səmədoğlunun şəxsi kimliyində və yaradıcılığında mühüm yer tutan qavramlar vardır. Bunlardan ən ümudəsi, təbii ki, "millilik"dir. "Millilik"lə bərabər, Y.Səmədoğlu deyəndə ağla gələn ikinci qavram "azadlıq"dir. Y.Səmədoğlu həyatı boyunca azad yaşamışdır. Vətəninə böyük məhəbbətlə sevən ədib üçün Vətənin azadlığı ən gözəl nemət idi. Tənqidçi Vaqif Yusifli yazır: "Yusif Səmədoğlunun rəsmi tərcümeyi-halında tərcüməçi-redaktor, ədəbi işçi, redaksiyada şöbə müdiri, kinostudiyada baş redaktor, direktor müavini, "Ulduz" və "Azərbaycan" jurnallarının baş redaktoru, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin birinci katibi, Millət vəkili sözləri yazılmışdır. Bütün bunlar iş, əməl, ictimai fəaliyyət dairəsini əhatə edir. Yazıçı Yusif Səmədoğlu isə Söz adamı idi. ...Onun təsvir etdiyi hadisələr, insanlar, mühit, cəmiyyət real dünyamızın özüdür. O, bədii idrakın bütün komponentlərini, nə yazmağın necə yazmağa çevrildiyini əks etdirən usta bir yazıçı idi. Romantika, realizm, mistika, fantasmaqoriya, mif, əsatir, nağıl poetikası bu əsərlərdə bir-birilə qaynayıb qovuşurdu" [10, 11]. Bütün bunlar Y.Səmədoğlunun görkəmli Azərbaycan yazıçısı kimi tanınmasına və xalq tərəfindən sevilməsinə səbəb olmuşdur. Ədibin Azərbaycan ədəbiyyatının yaddaşında daima yaşamasını şərtləndirən ən böyük amil onun yaradıcılığı idi.

Y.Səmədoğlu yaradıcılığa 1950-ci illərin sonunda, şəxsiyyətə pərəstiş dövrünün ağır nəticələrinin və amansız fəsadlarının üzə çıxdığı bir dövrdə başlamışdı. Həmin dövrün ədəbiyyatını yetişdirən mühiti Məmməd Arif belə izah edirdi: "Şəxsiyyətə pərəstiş nəticəsində xalqımızın tarixi təhrif edilmiş, yoxsullaşdırılmış, bir çox sədaqətli dövlət adamlarının, görkəmli inqilabçıların, ictimai xadimlərin adı tarix səhifələrindən silinmişdi. Belə bir vəziyyət romançılarımızın da əl-qolunu bağlamış, xalqın tarixi və şəxsiyyət haqqında ürək dolusu danışmağa qoymamışdı" [1, 456].

Tarixi yaddaşın bədii düşüncəyə gətirilməsi prosesi 1960-cı illərdən sonra intensivləşdiyi kimi, forma və məzmun çalarları da artır, zənginləşir. Ədəbiyyata gələn yeni qüvvələr stereotiplərdən, qüvvədən düşmüş bədii təsvir və ifadə vasitələrindən istifadə etməməklə yanaşı, həm də yeni mövzu və problematika axtarışında olur. Yeni keyfiyyətlər qazanan bu nəsr bədii fikir qarşısında fundamental vəzifələr qoyur, yazıcının estetik idealının, yaradıcılıq təkamülünün səciyyəvi məqamlarının açılmasına zəmin yaradır. Azərbaycan nəsrinin keyfiyyətə dəyişməsinə və yeniləşməsinə tarixi yaddaş amilinin rolunu xüsusi qeyd etmək lazımdır. Bu illərin ədəbi prosesini təhlil edən A.Hüseynovun "Bədii proses estetik mühakimələrinin təzəliyi ilə səciyyələndi; sənət haqqında yanlış, birtərəfli, qəlib halını almış hökmələr getdikcə laxlayır, sarsılır, patetikadan, ritorikadan, saxta pafosdan uzaq, ədəbiyyatımızın həyatı gücünə, təbiiliyinə dəlalət edən keyfiyyətləri isə qüvvətlənirdi" qənaəti sözügedən dövrün mövcud panoramını yaratmağa kömək edir. Bədii nəsrə tarixi yaddaş probleminə nəzər yetirərkən onun bədii düşüncədə üç istiqamətdə əks olunduğunu görmək mümkündür. Bunlardan biri xalqın keçmiş, hadisələr üzərində qurulur, yazıçı hər hansı bir tarixi hadisəni (məsələn, repressiya, yaxud kollektivləşmə) əsərin əsas mövzusu kimi götürür. İkincisi, tarixi şəxsiyyətlər

üzərində qurulan tarixi yaddaş (Ş.İ.Xətai, N.Şirvani, S.Ə.Şirvani və b.). Üçüncüsü, folklor ruhu və motivləri əsasında yazılan əsərlər [4, 14].

Y.Səmədovun "Qətl günü" əsəri 1970-80-ci illərin məhsulu idi. Bu dövrdə artıq bədii tematikada dəyişikliklər müşahidə olunmağa başladı. Milli tarixi yaddaşın faktları, hadisələri, obraz və süjetləri bədii təhkiyəyə cəlb olunurdu. Nəsr təhkiyəsinin axtarış və eksperimentləri nəticəsində müasir nəsrdə mifopoetik və folklor yaddaşına xas elementlər boy göstərməyə başlayırdı. Şifahi xalq dilinə məxsus şirin, axıcı, bədii ifadə vasitələri ilə zəngin, bir o qədər də sadə, anlaşılan nəsr dili formalaşdı. T.Əlişanoğlu həmin dəyişiklikləri bu cür şərh edirdi: "Bədii idrak kontekst milliliyi ilə kifayətlənməyib, milli-mənəvi zidiyyətlərə nüfuz etməyə başlamışdı. Nəsrə milli-sosial problematika ön mövqeyə keçdi" [3, 98]. "Dəyirman", "Nəsimi", "Xudafərin körpüsü", "Qızılbaşlar", "Fətəli fəthi", "Ağ dəvə", "Köç", "Geriyə baxma, qoca", "Mahmud və Məryəm" və s. əsərlərdə yaxın və uzaq tarixin hadisələri bədii müstəviyə gətirilir, milli-mənəvi və etnik kolorit aydın hiss olunmağa başlanır. Bədii nəsrin əvvəlki illərdən kifayət qədər fərqli milli tarix konsepsiyaları formalaşdı. "Planetin və bəşərin, Zamanın və Tarixin sabaha və gələcəyə hərəkətinin baş xətti, onun nikbin mənəvi əxlaqı və fəlsəfi mənası bütün dünyada mütərəqqi ədəbi fikrin fəal, narahat düşüncə və qayğılarında əks olunur və hər bir tarixi ərafə kimi 70-ci illərin sonu yalnız yekun yox, həm də yeni dövrə keçid və hazırlıq məzmunu daşıyır" [6, 216]. Müasirliyin tərkib hissəsi və ifadə təzahürü kimi tarixi mövzunun ən müxtəlif bədii formalarda və istiqamətlərdə işlənməsi bütövlükdə Azərbaycan nəsr üçün həmişə aktual olub. Bütövlükdə ədəbiyyatda mənəvi-mədəni tariximizə dair mövzular öz poetik axtarışları ilə seçilib. Yusif Səmədovun "Qətl günü" romanında milli əxlaq, tarixi-etnik yaddaş, milli özünüdərk kimi konseptual məna tutumuna malik kateqoriyalar milli xarakterin bədii təəcəssümünə xidmət edir. "Qətl günü" müasir əsərdir, bu günün romanıdır. Tarixi keçmiş bu əsərdə müasirliyə xidmət edir. Bütün hadisələr, xarakter və obrazlar bir-biri ilə möhkəm bağlı olub, müasir insanın səciyyəsinə aydınlaşdırır. İctimai məzmunu, quruluş, forma, dil xüsusiyyətləri sübut edir ki, əsər monolit əsərdir və yazıçının humanist fikirlərinin, bəşəri sevgisinin təəcəssümü, insanı saflaşdırmaq, kamilləşdirmək istəyinin - yüksək idealın böyük sənətkarlıqla ifadəsi yolu ilə yaranmışdır" [5]. "Qətl günü" öz müəllifini nəsrimizdə özünəməxsus və hər dövrdə aktualıq kəsb edən tendensiyanın yaradıcılarından biri kimi tanıtdı. "Qətl günü"ndə yaddaş və ruhun vəhdəti, genetik yaddaşın müasirliklə sintezi, etnik-tarixi kimliyin bədii imkanları ilə üzə çıxarılması xüsusi yer tutur. Milli-mənəvi yaddaş əxz eləyən əlamət və göstəricilər əsərdə birbaşa, sadə formada, müəllif sözü kimi təqdim edilmir, daha mürəkkəb tərkibdə, çoxşaxəli formada təqdimatı baş verir.

Milli-mənəvi yaddaşın qabarıq şəkildə öz təzahürünü tapdığı hekayələrdən biri də "220 nömrəli otaq" hekayəsidir. Tənqidçi Vaqif Yusiflinin həmin hekayə haqqındakı qənaəti belədir: "220№-li otaq"dakı obrazların adlarını bəlkə indi xatırlamaq çətin olar, amma həmin hekayədə vətənə, ocağa yurda bağlı bir insanın kökünü, əslini danan cavanlara xitabən dediyi sözlər yaddan çıxmır: "Gedin, onları axtarın, tapın! Onlar 220№-li otaqda yaşayırlar. Qorxmayın, onların üzünə tüpürün!" [11, 29]. Bir yazıçının vətəndaşlıq mövqeyi, milli qayəsi yazıçılıq mövqeyi ilə sintez olunduğu təqdirdə həmin yazıçının əsərləri milli-mənəvi yaddaşın bədii təəcəssümünə çevrilə bilər. Yusif Səmədov sovet sosialist rejiminin qatı qadağalarının olduğu bir dövrdə "220 nömrəli otaq" hekayəsini yazır. "Bir millət üçün canlı tarix haradasa qırılanda, onun inkişafının daxili hərəkətverici qüvvələri məhdudlaşdırılanda, inkişaf kənar qüvvələrlə məqsədyönlü surətdə başqa səmtə istiqamətləndiriləndə milli gənin heç olmazsa başqa amplituda, fəvqəltarixi formalarda; fikirlərdə, xatirələrdə, ədəbiyyatda, incəsənətdə yaşadılması zərurəti yaranır. Xalq başqa imperiyaların işğalı altında qaldıqda, başqa əqidələrin rəsmi təsir dairəsinə düşdükdə həqiqi böyük ziyalılar estafeti öz əllərinə alır və milli ruhu öz şəxsi həyatı bahasına, diri-diri yandırılması, dərisinin soyulması hesabına da olsa yaşadaraq və bir əmanət kimi yeni nəsillərə ötürürlər" [7, 365]. Öz yurdunu, sakral başlanğıcını, milli kimliyini, tarixini, mədəniyyətini, soykökünü unutmaq, danmaq "220 nömrəli otaq" hekayəsinin təhkiyəçisi üçün dözülməz, qeyri-mümkün haldır, ləyaqətsizliyə, vicdansızlığa bərabər tutulur. Yazıçı-təhkiyəçi hekayədə personajların birinin, İslamın dilindən verilən "Rəhmətliyin oğlu, nə tapmışsan ey bu Azərbaycanda! Cəhənnəmə qalsın sənin Azərbaycanım! Elə səhərdən tutuqşu kimi Azərbaycan, tar, kamança deyib ötürsən!.." [9, 208] cümlələrinə əks mövqedə dayanır. Üç nəfər – Elmar, İslam və hekayəni nəql edən uşaqlıq və gənclik illərindəki ortaq həyatlarına rəğmən, ayrı-ayrı əqidə sahibləridir, vətəndaşlıq mövqələrinə görə əks mövqe tuturlar. "Sonra tələbək illəri bir-birinin ardınca ötüüb keçdi, bir yerdə yatdıq, bir yerdə durduq, üçümüz bir papirosu çəkdik, bir yerdə səhərə qədər imtahanlara hazırlaşdıq. Hər dəfə təqaüd alan kimi bir yerə yığışıb şənlik düzəlddik, dostları başımıza topladıq, bəzən səhərə kimi kef elədik. Aramızda xırda incikliklər də baş verdi, amma yarım saatdan sonra öpüşüb barışdıq. Bu illər ərzində İslamın tarı da bir gün belə susmadı, güldü, inildədi, seğah çaldı, şikəstə dedi, ürəyimizi döyündürdü, gözlərimizi yaşartdı, hər dəfə yadımıza Bakını saldı" [9, 204]. Romantik gənclik dövrünü yaşayan hekayə qəhrəmanlarının əqidə müxtəlifliyi dövrün mənəvi-sosial və siyasi mənzərəsi ilə üst-üstə düşür. Tardan imtina, mədəni irsdən, etnik yaddaşdan imtina kimi təqdim olunur, milli özünüdərk qarşısında duran maneəyə çevrilir. Tarla bağlı məqam oxucunu ötən əsrin əvəllərinə yönəldə bilər. Yazıçının məqsədi 1930-cu illərdə Süleyman Rüstəmə "oxuma tar, səni başa düşmür proletar..", Mikayıl Müşfiqə "Oxu tar, səni kim unudar" şeirlərini yazdıran rejimin iç üzünü bütün gerçəkliyi ilə ifşa etmək, bədii sözün təsiredici gücündən yararlanmaqla sosializmin eyni mahiyyətdə ötən əsrin ortalarında da davam etdiyini göstərməkdən ibarətdir.

Hekayədə maraqlı bədii priyom kimi diqqət cəlb edən məqamlardan biri də personajların adıdır. Personajlara verdiyi adların etimoloji izahı Yusif Səmədovun dərin və mənalı kinayə yaratmaq gücünü ortaya çıxarır. "Azərbaycan şəxs adlarının izahlı lüğəti"ndə Elmar – elin ucalığı, el başçısı, İslam – müsəlmanlıq, süll, barışq, itaətkarlıq kimi izah olunur [8, 123; 159]. Hekayədə Elmar adı kimi, elin-obanın, yurdun semantik ağırlığını daşıyır, personajın tarixindən və soykökündən imtina etməsi Y.Səmədovun yaşadığı dövrdə şahidi olduğu hadisələrə ironik baxışını səciyyələndirir. Azərbaycanlı olmaq, təkcə bu adın daşıyıcısı olmaqdan ibarət deyil. İslamın kökəlmiş, tanınmaz, yumru hal almış halı düşündürür, həmsöhbətinə "gic müsəlman"

deyə xitabı, öz nitqində “boq dast” dan istifadə etməsi, yazıcının bilərəkdən və məqsədli şəkildə bu addan istifadə etməsini əsaslandırır. Milli-mənəvi dəyərlərin, özlərini “saksofon, truba, trombon əsri”nin “stilyaqa”ların dilində və həyat tərzində tapdanması, əzilməsi yazıçıyı narahat edir. Bu hekayənin hər kəlməsinin dərin izahata ehtiyacı var. Məsələn, hekayədə Nika surətinin nitqindən verilən belə bir söz var: “Aha, demək patriotdur... Vallah ixtiyar məndə olsaydı bu «patriot» kəlməsinə dilimizdən birdəfəlik silib atardım. Canım, bu Qafqazda nə tapmışız? Sizin Qafqaz əhli, bizim də Tambov müjlikləri... Fu!” [9, 205]. Yazıçı “Tambov müjlikləri” ni hekayədə boş yerə xatırlatmır. Öz əcdadlarına bağlı, genetik yaddaşını itirməyən, əməksevər, xalqın içindən çıxmış, xalqını sevən və qoruyan, siyasi-ideoloji rejimlərə üsyan edəcək qədər cəsarətli nəsil kimi rus tarixinə düşmüş Tambov müjlikləri ilə Qafqaz xalqını Nikanın nitqində müqayisə etməklə, əslində Qafqazlı olmağın mahiyyətini göstərməyə çalışmışdır.

Ümumiyyətlə, məxsus olduğu xalqın milli-mənəvi irsini, mental-əxlaqi dəyərlərini qoruyub saxlamaq, genetik yaddaşını, tarixini bədii ədəbiyyat vasitəsilə sonrakı nəsillərə ötürmək kimi çətin missiyanın öhdəsindən gələn yazıçı və şairlər həmin xalqın yaddaşında əbədi olaraq yaşamaq hüququ qazanırlar. Yusif Səmədoğlu hələ yaradıcılığının ilk dövrlərində, əlverişsiz siyasi mühitdə, yüksək ustalıqla, bədii məharətinin gücündən yararlanmaqla xalqın milli-mənəvi yaddaşını, mental özünəməxsusluğunu yaradıcılığında hişf edə bilmişdir.

Hər bir xalqın milli-mənəvi irsini, əxlaqi dəyərlərini qoruyub saxlamaq, genetik yaddaşını, tarixi kimliyini, özünəməxsusluğunu gələcək nəsillərə ötürmək kimi çətin missiya onun taleyində müstəsna rol oynamış fenomenal şəxsiyyətlərin fəaliyyəti ilə bağlı olmuşdur. Tarix özündən sonra layiqli irs qoyub getmiş belə fenomen şəxsiyyətlərin əməlləri ilə zənginləşir, sərbəllik qazanır. Millətin vahid məqsədlər uğrunda mübarizəsi üçün zəruri olan ideya - milli ideologiya da məhz belə şəxsiyyətlərin dünyagörüşünün əks olunduğu konsepsiyalarla reallığa qovuşur. Bu mənada, Yusif Səmədoğlunun öz yaradıcılığında, bədii-estetik konsepsiyasında Azərbaycanın milli-mənəvi dəyərlər sistemini qoruyan, inkişaf etdirən və onu milli özünüdərkən həlledici amilinə çevirən fenomenal yazıçı kimi xalqımızın qəlbində yaşayır.

Ədəbiyyat:

1. Arif M. Azərbaycan sovet romanı. Seçilmiş əsərləri, III cildə, I cild, Bakı, Azərb. SSR EA nəşriyyatı, 1967, 456s.
2. Barat V. Yusifsiz günlərin sonu. 525-ci qəzet. - 2015. - 20 noyabr. - S.7.
3. Əlişanoğlu T. “Azərbaycan “yeni nəsr”i”. Bakı, Elm, 1999, 128 s.
4. Hüseynov A. Nəsr və zaman. Bakı, Yazıçı, 1980, 185s.
5. Kazimov Q. Humanist ideallar romanı. <http://www.ckazimov.gen.az/axiv/m23.htm>
6. Qarayev Y. Seçilmiş əsərləri (5 cildə). II cild. Bakı, Elm, 2015, 632 s.
7. Qarayev Y. Tarix: yaxından və uzaqdan. Bakı, Sabah, 1995, 712 s.
8. Paşayeva A., Başirova A. Azərbaycan şəxs adlarının izahlı lüğəti. Bakı, Mütərcim, 2011, 340 s.
9. Səmədoğlu Y. Seçilmiş əsərləri. Bakı, Şərç-Qərç, 2005
10. Yusifli V. Doğumun və ölümün mübarək, Yusif Səmədoğlu! I yazı. “Kaspi” qəzeti, 2015, 24-26 oktyabr.
11. Yusifli Vaqif. Yusif Səmədoğlu – böyük nəsr ustası kimi 525-ci qəzet. - 2010. - 11 dekabr. - S.29-30.

Açar sözlər: Azərbaycançılıq, ideologiya, milli-tarixi yaddaş, ədəbiyyat, Yusif Səmədoğlu

Ключевые слова: Азербайджанство, идеология, национально-историческая память, литература, Юсиф Самедоглу

Keywords: Azerbaijanism, ideology, national-historical memory, literature, Yusif Samadoglu

Xülasə

Təqdim olunan məqalədə Yusif Səmədoğlunun yaradıcılığı azərbaycançılıq ideologiyasının prinsipləri və komponentləri kontekstində araşdırılır, milli-tarixi yaddaş konsepsiyasının onun mətnlərindəki təzahür şəkllərinə diqqət yetirilir. Xüsusilə, “Qətl günü” romanı və “220 nömrəli otaq” hekayələri geniş analitik təhlilə cəlb olunur. Qeyd edilir ki, hələ sosializm cəmiyyətinin, avtoritar rejimin ən şiddətli çağlarında sovet ideologiyasının prinsiplərinə zidd olan əsərlər yazacaq qədər cəsarətli olan Y.Səmədoğlunu həmişə mənsub olduğu xalqın taleyi, mənəviyyatı düşündürmüşdür. Yazıçı yaradıcılığının bütün dövrlərində yüksək ustalıqla, bədii məharətinin gücündən yararlanmaqla xalqın milli-mənəvi yaddaşını, mental özünəməxsusluğunu yaradıcılığında hişf edə bilmişdir.

The issue of azerbaijani ideology and national-historical memory in the creature of yusif samadoglu Summary

The presented article deals with the Yusif Samadoglu's creature in the context of the principles and components of the ideology of Azerbaijanism, that pays attention to the manifestations of the concept of national-historical memory in his texts. In particular, the novel "Day of the Murder" and the stories "Room number 220" are involved in a broad analytical analysis. There was noted that, Y.Samadoglu, who was brave enough to write somethings against the principles of Soviet ideology in the most severe times of the socialist society and authoritarian regime, was always thinking about the fate and morality of the people to whom he belonged. Throughout his career, the writer was able to preserve the national and spiritual memory and mental identity in his work with high skill and using the power of his artistic skills.

RƏYÇİ: dos.E.Vəliyeva